

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2009 – Volume 18, Issue 1, pp. 104–106
URN:NBN:NL:UI:10-1-100033

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org/index.php/pad/article/view/129>

Publisher: Igitur, Utrecht Publishing & Archiving
Services in cooperation with Utrecht University of
Applied Sciences, Faculty of Society and Law

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Met ingang van 1 september 2008 is **Margot**

Scholte als lector verbonden aan het

J.W. Rengelinglectoraat Maatschappelijk Werk,

van de Hogeschool INHolland.

NEWS HIGHER SOCIAL EDUCATION

LECTORAAT MAATSCHAPPELIJK

MARGOT SCHOLTE

WERK BIJ INHOLLAND

Onder invloed van de Wmo en de civil society verandert de rol van maatschappelijk werkers. De nadruk ligt meer dan voorheen op eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van burgers. Voor de hulp- en dienstverlening van het maatschappelijk werk betekent dat meer aandacht voor faciliteren, toeleiden en adviseren van cliënten en hun netwerk ten koste van regelen, ondersteunen en begeleiden. Daarnaast wordt hulp- en dienstverlening aan vrijwilligers en mantelzorgers belangrijker. De vraag is wat deze

veranderingen betekenen voor de integrale aanpak van maatschappelijk werk waarbij materiële en immateriële problematiek in samenhang worden aangepakt. Omdat zelfredzaamheid lang niet voor iedereen een haalbaar doel is, bestaat het gevaar dat als gevolg van de Wmo het maatschappelijk werk geconfronteerd wordt met een doelgroep die te maken heeft met een steeds zwaardere en complexere problematiek. Tevens bestaat de kans dat mensen met (lichtere) psychosociale problemen tussen wal en schip vallen.

Deze ontwikkelingen waren voor Hogeschool INHolland aanleiding om een lectoraat Maatschappelijk Werk aan te vragen bij het J.W. Rengelinkfonds. De leeropdracht is als volgt geformuleerd: *Het doen van toegepast onderzoek op het terrein van maatschappelijk werk en dienstverlening, gericht op gehanteerde methoden en technieken en methodiekontwikkeling (in het bijzonder op het terrein van materiële dienstverlening) binnen de context van de te verwachten en feitelijk optredende effecten van de Wmo.* Speciale aandacht wordt hierbij gevraagd voor moeilijk bereikbare doelgroepen.

Vragen die vanuit het lectoraat allereerst beantwoord worden zijn:

- Hoe ziet de praktische en materiële hulp- en dienstverlening er momenteel uit?
- Welke organisaties en voorzieningen leveren deze?
- Welke beroepsgroepen/functionarissen zijn hierbij betrokken?
- Welke doelgroepen worden onderscheiden?
- Wat loopt goed en waar doen zich knelpunten voor?

De bedoeling is vragen rondom specifieke aspecten van de (verwevenheid van de) materiële en immateriële hulp- en dienstverlening aan cliënten en de meetbare resultaten te koppelen aan vragen waar instellingen in de praktijk mee geconfronteerd

worden. Naast een praktijkinventarisatie wordt gekeken in hoeverre de materiële hulp- en dienstverlening ingebed is in het onderwijs en of dit voldoende aansluit bij de praktijk en de vragen die zich daar voordoen.

Omdat maatschappelijk werk kan bogen op een rijk verleden, gaat er tevens een project van start dat zich richt op de historische context van materiële hulp- en dienstverlening. Hiervoor worden maatschappelijk werkers van verschillende generaties geïnterviewd over de rol en plaats van materiële hulp- en dienstverlening tijdens hun opleiding en loopbaan. Hierbij wordt een sociologisch perspectief gehanteerd waarbij de historische context als kader dient. Gestart wordt met de oudste generatie maatschappelijk werkers die nu nog leeft, en zo langzaam naar voren. Vanuit deze kennis van het verleden wordt geprobeerd lessen te trekken voor het heden.

Naast het lectoraat werk ik als senior adviseur en projectleider bij MOVISIE. Vanaf begin jaren '90 hou ik me bezig met de professionalisering en methodiekontwikkeling daarbij van het maatschappelijk werk. De laatste jaren heb ik me met name bezig gehouden met samenwerkingsvraagstukken en de inhoudelijke profilering van onder andere het maatschappelijk werk. Directe aanleiding hiervoor was de multidisciplinaire richtlijnontwikkeling in de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) die in 2000 van start ging. De sociale beroepen werd gevraagd

wat hun "effectieve interventies" waren bij de behandeling van mensen met depressie, angststoornissen, ADHD, schizofrenie enzovoort. Maatschappelijk werkers konden met deze vraag niet uit de voeten. Zij konden niet aangeven welke effectieve interventies zij uitvoeren, maar zij konden eigenlijk ook niet goed duidelijk maken wat hun interventies waren. De beroepsvereniging heeft mij op dat moment gevraagd om het maatschappelijk werk te ondersteunen in de richtlijnontwikkeling. Gestart werd met een zoektocht in de onderzoeksliteratuur. Die zoektocht liet zien dat het zoeken naar "effectieve interventies" zijn beperkingen heeft voor het maatschappelijk werk: zo was er weinig onderzocht en bovendien zijn de effecten van maatschappelijk werkers niet eenvoudig met een vragenlijst te meten. Duidelijk werd dat veel van wat maatschappelijk werkers doen in de literatuur onderbelicht bleef. Het was niet onderzocht en wat onderzocht was, was niet duidelijk omschreven. Om het maatschappelijk werk beter voor het voetlicht te brengen is toen een methode bedacht, gebaseerd op de focusgroepmethode, waarin samen met uitvoerders gewerkt werd aan beschrijvingen van het werk voor specifieke doelgroepen. Informatie uit literatuurstudies vormde hiervoor steeds de input. Doel van deze aanbodbeschrijvingen was om maatschappelijk werk een goede uitgangspunt te geven in allerhande

(multidisciplinaire) samenwerkingsverbanden en hen te ondersteunen in de communicatie met onder andere financiers en cliënten. Na de GGZ-richtlijnen is de methode verder verfijnd in het werken met Algemeen Maatschappelijk Werkers. MOVISIE is vervolgens gevraagd beschrijvingen te maken voor bedrijfsmaatschappelijk werk, medisch maatschappelijk werk in academische ziekenhuizen, sociaal psychiatrisch verpleegkundigen en eerstelijns psychologen. Op dit moment wordt gewerkt aan beschrijvingen van maatschappelijk werkers in de zorgsector en aan beschrijvingen van thuisbegeleiding door gezinsverzorgsters. Ik wil hierbij benadrukken dat modules, zoals de bouwstenen van de beschrijvingen genoemd worden, geen protocollen zijn. Het gaat niet om het nauwkeurig voorschrijven van handelingen; er zit veel ruimte in voor de eigenheid van werker en cliënt.

Tot slot... Anno 2020 zal het maatschappelijk werk er anders uitzien dan het maatschappelijk werk anno 2000. Maatschappelijk werk beweegt mee op de golven van de tijd en hoewel het doel in de kern niet veel verandert, verandert de verschijningsvorm wel. Zo vraagt de Wmo weer om een aantal aanpassingen in de manier van werken van maatschappelijk werkers. Kritisch blijven en bijstellen waar nodig is dan ook van het grootste belang, nu en in de toekomst.